

OORDEEL VERANTWOORDINGSORGAAN

STICHTING PHILIPS PENSIOENFONDS VERSLAGJAAR 2010

Functie en functioneren

De wet zegt dat ieder pensioenfonds verplicht een verantwoordingsorgaan moet instellen. De leden van dit verantwoordingsorgaan worden benoemd op voordracht van de drie hoofdbelangengroepen (werkgever(s), werknemers en gepensioneerden), van elke groep evenveel. Eenmaal benoemd moeten de leden onafhankelijk naar eigen eer en geweten handelen. Geen spreekbuis dus van de groep door wie zij zijn voorgesteld. Het gaat dan om de belangen van het Fonds en de evenwichtige behandeling van alle belanghebbenden. Bij Stichting Philips Pensioenfonds bestaat zo'n verantwoordingsorgaan sinds maart 2009.

Het bestuur van een pensioenfonds – bij Philips Pensioenfonds het College van Beheer of CvB – moet minstens één keer per jaar aan het verantwoordingsorgaan verslag uitbrengen over wat er de afgelopen periode bestuurlijk is gedaan, en ook waarom en hoe. Verantwoording afleggen heet dat officieel en vandaar ook de naam. Het jaarverslag van het pensioenfonds is daarbij een kernelement, maar aanvullende informatie en toelichting is beschikbaar en wordt gegeven.

Het verantwoordingsorgaan mag naar aanleiding van de verkregen informatie als orgaan een oordeel uitspreken, maar hoeft dat niet. Als het verantwoordingsorgaan dat wel doet, fungeert het als een soort jury. Het moet dan vaststellen of het bestuur van het pensioenfonds, destijds, op basis van de kennis en situatie van toen, met het nodige verstand heeft geacteerd. Als later is gebleken dat er beter anders had kunnen worden besloten of gehandeld, is dat vervelend, maar geen reden om te zeggen dat er iets verkeerd is gedaan. Een negatief oordeel is er alleen, wanneer een bestuur op basis van de feiten van toen duidelijk beter had moeten weten en dus anders had moeten sturen. Zo'n 'schuldigverklaring' vraagt een hoge mate van unanimiteit. Vijf van de zes leden bij het verantwoordingsorgaan van Philips Pensioenfonds, hierna ook VO. Op die punten waar dat niet het geval is, moet het VO zich van een oordeel onthouden en kan het alleen rapporteren dat de vereiste meerderheid voor een uitspraak ontbrak.

Het VO heeft nog een tweede taak. Het moet de Vergadering van Aangeslotenen verslag doen van zijn bevindingen, net zoals een kascommissie/beleidsverificatiecommissie dat doet aan de ledenvergadering van een vereniging. Die taak vraagt om uitleg en toelichting vooraf en tijdens de vergadering, waarin het Jaarverslag wordt behandeld.

Het oordeel van het VO in deze verklaring betreft het handelen van het College van Beheer van Philips Pensioenfonds in het jaar 2010 en is vooral gebaseerd op het Jaarverslag 2010 en de verantwoording in de vergadering met het CvB op 10 mei 2011. Tussentijds is het VO geïnformeerd middels kopielijsten van de CvB vergaderbesluiten, vaste kwartaalgesprekken met de Directeur van het Fonds en een tweetal vergaderingen met representatieve delegaties vanuit het CvB. Autonomoos vergaderde het VO deze periode 6 keer, bijna altijd voltallig behalve in januari dit jaar, ruim een maand na het zeer betreurde overlijden van zijn vice-voorzitter mr drs Gerard Ruizendaal. Met zijn snelle, scherpe analyses was hij een heel stimulerende collega. Ook wij missen hem.

Conclusies en oordeel

Met begrip en veel waardering heeft het VO kennisgenomen van het handelen van het College van Beheer van Philips Pensioenfonds en het Directiebureau afgelopen jaar. Er is veel gedaan en nu ook in vaste lijnen omgezet en geconsolideerd.

Philips Pensioenfonds (PPF) was één van de eerste fondsen, die keken naar de leeftijdopbouw van hun deelnemersbestand en hun beleggingsbeleid daaraan aanpasten. Hoe grijszamer de populatie, hoe voorzichtiger men moet zijn, is leidraad en uitgangspunt. In dat licht is er beleidsmatig voor gekozen het beleggen overwegend te richten op zekerheid (liability matching) en minder op betere opbrengsten (return), belangrijk weliswaar voor indexatie, maar ook meer risico. Het VO heeft vastgesteld dat het CvB bij de uitwerking van dit beleid en zoals nu, eventuele aanpassingen daarop een zorgvuldige afweging maakt van de verschillende belangen.

Dat het CvB besloten heeft om in zijn externe presentaties te gaan rekenen op basis van het door de Nederlandse Bank (DNB) aanbevolen FTK-model acht het VO alleszins begrijpelijk, ook omdat de DNB de FTK dekkingsgraad als hoofdelement in haar sturingsbeleid aanhoudt. Echter, juist omdat het CvB uitiem meer geloof blijft hechten aan het eigen GOV-model – een opvatting die door de VO experts wordt gedeeld – had het niet misstaan om toch wat meer GOV getallen in de financiële rapportage mee te nemen. Dan was het makkelijker zichtbaar dat het PPF in het verslagjaar financieel niet wezenlijk aan kracht heeft ingeboet. Uit de kerncijfers blijkt dat het pensioenvermogen per eind 2010 € 13,605 miljard bedraagt en dat is altijd nog ruim 250 miljoen meer dan eind 2009. De indexatieproblemen waarmee PPF onverwacht naar buiten is gekomen, hebben dan ook niet zo zeer te maken met de overigens toch iets teleurstellende beleggingsopbrengsten, maar vooral met externe factoren, waardoor volgens de regels een veel hoger verplichtingniveau ging gelden.

Duidelijk is dat bij een dalende rente langer moet worden gespaard om toegezegde uitkeringen te kunnen doen en de contante waarde van pensioenbeloften om dezelfde reden navenant stijgt. Evenzo is evident, dat als iedereen langer leeft, er meer geld in de spaarpot moet komen. Onvermijdelijk ook is door die ontwikkelingen het vrije vermogen van het Fonds sterk gedaald net als de dekkingsgraad, die terugliep tot net boven het door de DNB vereiste minimum van 108%. De reële dekkingsgraad, het cijfer dat aangeeft of er voldoende middelen aanwezig zijn om waardevast uitkeringen te kunnen doen, kwam zelfs ver onder de 100%. Dat feit zegt dat als er nu geïndexeerd zou zijn, de mensen nu een voordeel zouden krijgen, terwijl er voor de toekomst volgens de rekensom toch al een tekort was. Een hoofdargument dus voor de door het CvB bereikte conclusie tot niet-indexatie, voor het eerst in de geschiedenis van het Fonds. Het VO begrijpt die conclusie en ook de andere achterliggende argumenten, maar constateert dat de wijze waarop hierover naar buiten is gecommuniceerd, beter had gekund en gemoeten.

Richting deelnemers en dat moet de hoofdboodschap zijn, is het van belang steeds maar te herhalen dat het de eerste doelstelling van het Fonds is om de nominale pensioentoezegging waar te maken en dat er daarnaast en daarna de ambitie is om de pensioentoezegging via indexatie waardevastheid te geven. Voor de meer ingewijde een open deur, maar voor vele minder geïnformeerden toch niet altijd even duidelijk, blijkt uit een veelheid van reacties.

In het algemeen vindt het VO dat het CvB bij incidenten sneller en opener richting deelnemers moet informeren. Een bericht over de consequenties van de langer leven prognoses voor het Fonds en zijn deelnemers is een ander voorbeeld, waarbij pro-actief informeren wenselijk had kunnen zijn. Dit commentaar laat onverlet dat er de afgelopen jaren qua communicatie het nodige verbeterd is in de manier waarop informatie wordt gebracht. Het eigen tijdschrift Generaties geeft prettig leesbaar verduidelijkingen en het streven naar helderder brochures, die op bepaalde keuzemomenten en/of fases in het leven van deelnemers zijn gericht, wordt positief beoordeeld. Echter, er is nog veel te doen en dat geldt ook de leesbaarheid van het Jaarverslag, waarin het eigenlijke verslag van het CvB in hoofdstuk 2 in simpeler bewoordingen mag. Details en precisie kunnen dan in latere hoofdstukken worden ingebracht.

Tenslotte nog een enkel woord over de onroerend goed fraude. Vorig jaar noteerde het VO totaal ontwetend te zijn buiten hetgeen in het Jaarverslag was gemeld. Inmiddels is dat anders en weet het VO meer van de hoed en rand, echter gezien nog lopende procedures, met de afspraak dat ook het VO in dit verband stricte geheimhouding zal betrachten. Wel kan het VO nu ten behoeve van alle belanghebbenden bevestigen dat het College met maximale inzet opereert en samen met Philips en externe specialisten er alles aan doet om maximaal geld terug te halen.

Zoals in de inleiding toegelicht wordt het Verantwoordingsorgaan geacht met een oordeel te komen over het functioneren van het CvB ook ten aanzien van de uitvoering van het door het CvB geformuleerde beleid en de nakoming van de gedragsregels omtrent goed pensioenbestuur. Meer precies en in formelere termen wordt het VO officieel geacht indien en voorzover mogelijk te verklaren

- dat het College van Beheer in redelijkheid en verantwoord is gekomen tot het beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst, waartoe de facto is geconcludeerd,
- dat het College van Beheer gedurende het verslagjaar in de uitvoering van het vastgestelde beleid en anderszins met voldoende zorgvuldigheid en de vereiste evenwichtige afweging van belangen heeft gehandeld of voor zich heeft doen handelen
- dat het College van Beheer op adequate wijze de Principes van goed pensioenfondsbestuur bij het Fonds heeft doorgevoerd, nageleefd en doen naleven.

Bij het ontbreken van aanwijzingen in andere richting en binnen de hierboven aangegeven kaders heeft het VO geconcludeerd dat het aldus met dank kan verklaren en oordelen. In zijn conclusie wil het VO verder nog eens onderstrepen dat het grote waardering heeft voor het werk van het CvB en het Directiebureau en de vele extra inspanningen die in de afgelopen periode zijn gedaan om de stabiliteit van het Fonds te waarborgen.

Eindhoven, 12 mei 2011

Reactie College van Beheer

Het College van Beheer heeft met waardering kennisgenomen van het oordeel van het Verantwoordingsorgaan. Het College van Beheer dankt het Verantwoordingsorgaan voor de inspanningen die het heeft verricht om tot een oordeel te komen. Dit temeer gezien de moeilijke situatie waarin het Verantwoordingsorgaan heeft verkeerd als gevolg van het plotselinge overlijden van zijn vice-voorzitter de heer Ruizendaal en het vinden van een opvolger. Het College van Beheer spreekt tevens zijn dank uit voor de goede harmonie waarin de afstemming steeds heeft plaatsgevonden en de gedegen manier waarop het Verantwoordingsorgaan zich van zijn taak heeft gekweten. Het College van Beheer zal aan de door het Verantwoordingsorgaan genoemde aandachtspunten de nodige aandacht geven.